Foi/lg
MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM Központi Könyvtára Telefon: 126-827 Telex 224186 mkke 1828 Budapest 5. Pf. 489

II. évf. 13. szám

márc. 31 – ápr. 13.

tánpont

MKKE

KÖZMŰVELŐDÉSI

BIZOTTSÁG LAPJA

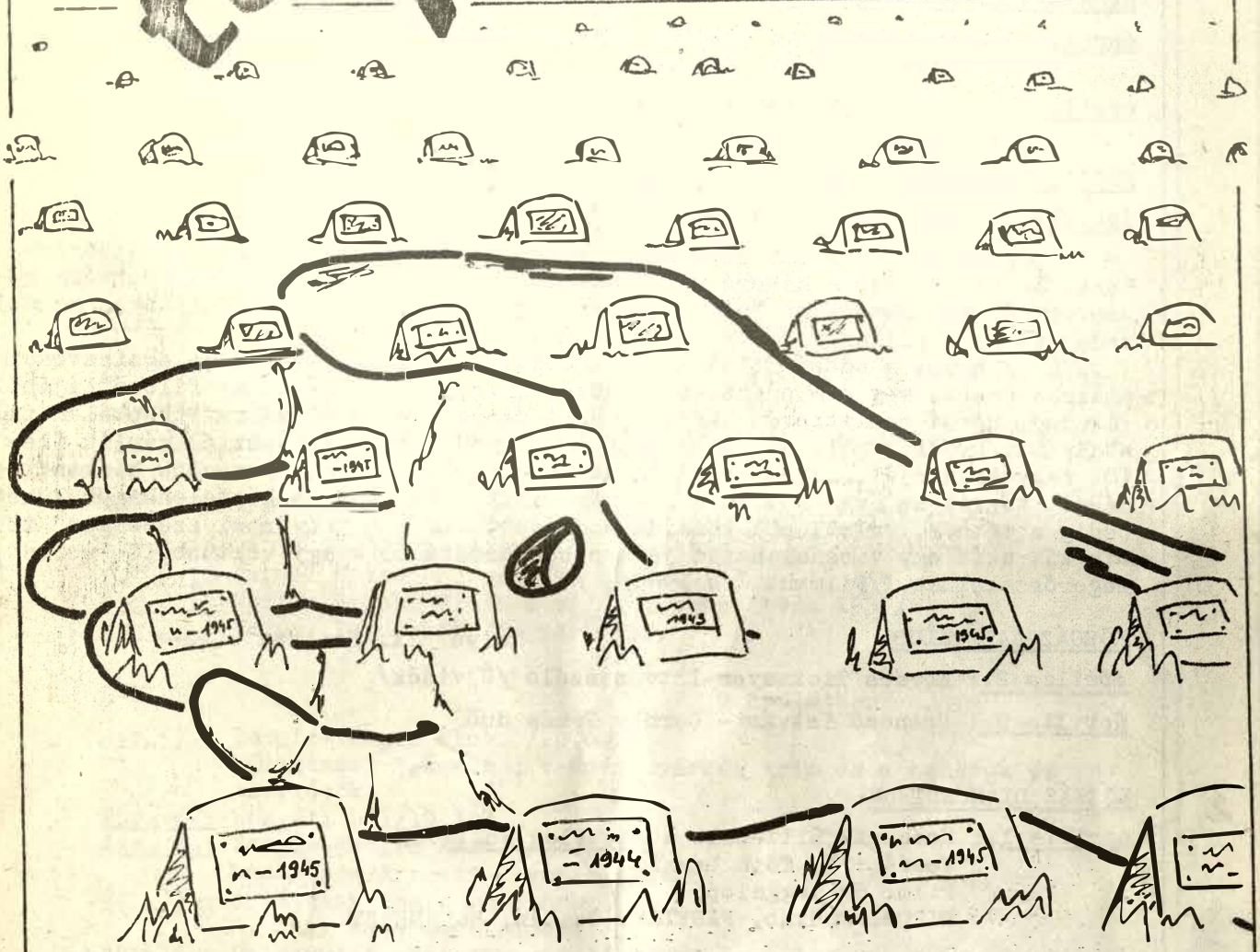

április 4. FELSZAB. ÜNN.

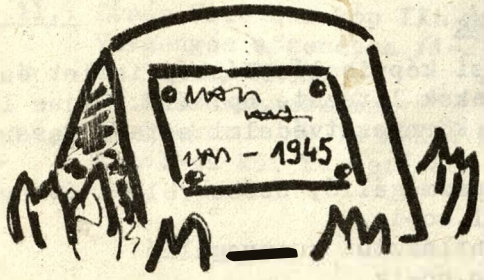

"BÉKESSÉG TINÉKTEK!"

április 4. HÚSVÉT

Klub műsor

RAJK LÁSZLÓ SZAKKOLLÉGIUM: helye: VIII.Makarenkó u. 2o. II.19.

április 6.: Mitológia és folklór mint az ember és a természet megismerésének eszközei /17.oo/

április 13.: A tér mitológiája: Borobudur a szimbolikus építmény /17.oo/

KÖZGÁZ FILMKLUB:

ápr. 11.: Draskovič: Horoszkóp /1967/

"A jugoszláv "új film" elsősorban egy új szellemi és alkotói egészet jelent. Az új szerzők a háború után létrejött jugoszláv szocialista kultúra részeivé váltak. Harcuk az "új film"-ért egyidejűleg harc a demokratikus gondolkodásmód új formájáért./.../

...a szinházi rendező filmjének szándékolt sivársága mintha az egzisztencializmus kései, meg nem emésztett, "közép-európai" változatának filozófiájából fakadna. Hősei semmittevő, lézengő, cselekedni vagy "választani" képtelen fiatalemberek, akik a falusi állomáson átrobogó Balkán-expressztől várják életük nagy kalandját, sorsuk fordulatát. Ehelyett boszniai parasztok kiélesitett kései, vagyis az értelmetlen halál vár rájuk, cselekvésre képtelenségük dühét pedig a tétova, véletlenül közéjük sodródott fiatal "kisvárosi szépségen" töltik ki, akit egy visszataszító jelenetben bosszúból -vagy virtusból?- sorra megerőszakolnak."/Filmkultúra 1969/6 /

KÖZGÁZ"JAZZ"KLUB: helye: IX. Kinizsi u. 2-4

április 2.: Kovács Tickmayer István szóló /Újvidék/

április 9.: Grencsó István - Geröly Tamás duó

2

KÖZGÁZ DIÁKCENTRUM:

április 1.: Koncert: Dili-buli a Névtelen Nullával
Vendég: B. Tóth László
Film: Gyaloggalopp
DISCO, Casino, FAGYIZÓ, Teaház, EGÉRDERBY

április 2.,3.,4.: A Laár pour Laár társulat új műsora Farkas a mezőn címmel
17.3o és 2o.3o órakor
Jegyek 6o Ft-os áron a KDC-ben

Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság

április 8.: Király Zoltán országgyülési képviselő: Népképviselet és parlamentarizmus 17.oo Vakok Intézete,Bp. XIV. Május 1 ut 47.

április 1o.: Faültetéssel egybekötött környezetvédelmi séta a keserüshegyi Prédikálószékre
Találkozóhelyek: dömösi buszmegálló, Szőke-völgyi étterem
8.3o - 11.oo-ig.
pilisszentlászlói buszmegálló
9.oo - 1o.oo-ig
a helyszinen 12.oo-kor

támpont

Széchenyi Casino

április 6.: A Berzsenyi Dániel Irodalmi- és Művészeti Társaságot Takács Gyula iró és dr. Kanyar József levéltár-igazgató mutatja be. Utána dr. Görömbei András irodalomtörténész és Ablonczy László kritikus cseréli ki gondolatait Sütő András: Sikaszói fenyőforgácsok c. kötetéről /Fészek Klub 18.oo/

április 14.: "...és titokzatos szót mondtam akkor: Erdély" cimü diaporámát mutatja be Pándy-Szekeres Dávid /Fészek Klub 18.oo/

Fővárosi Tanács V.B. Cigány Szociális és Művelődési Módszertani Központ

április 5.:"Meztelen vagy" - cigány témáju filmsorozat a Honvéd moziban
Tündérszép lány 18.oo

A MÜSZAKI EGYETEM PROGRAMJÁBÓL

MARTOS KOLLÉGIUM XI. Stoczek u. 5-7.

ápr. 1.: Húsvéti bál. Video: Karinthy: Tanár úr kérem
ápr.15.: Magazin koncert. Video: Rejtő: Meztelen diplomata
A Martos Filmkör rendezvényei: /20.00-kor/
ápr. 7.: RO-GO-PAG
Emberi viszonylatok
ápr.21.: Himnem-nőnem

SCHÖNHERZ KOLLÉGIUM XI. Irinyi u. 42.

márc.31.: Gadó G és a Joy
ápr.21.: Bop Art koncert

MÜEGYETEMI MOZI "K" I. em. 45.

A vetitések 18.00-kor kezdődnek.
ápr.5.: Marcel Cerné: Furcsa dráma /Fr. 1937/
ápr.12.: Martin Frick: Miénk a világ /Csehszlovák 1937/
ápr.19.: Vajda: Papucshős /Magyar 1939/

R-KLUB R épületben

ápr. 1.: Boogie-Woogie klub. /20.00/
házigazda: Fregatt ; vendég:Gyárfás trió és a barátok és ismerősök.
ápr. 4.: Húsvéti bál/19.30/
ápr. 8.: Boogie-Woogie klub. /20.00/
házigazda:Fregatt ; vendég:Botond
ápr.13.: A látvány amelyben élünk
S. Nagy Katalin előadása
ápr.14.: Daltanulás - tánctanulás /19.00/

A Ken Russel sorozat következő vetitése ápr. 19-én lesz.

VÁSÁRHELYI KOLLÉGIUM XI. Kruspér u. 2-4.

ápr.11.: Zenés Kaleidoszkóp IX. rész
Versengés a zenében /A-219-ben, 19.00-kor/
20.30-kor KRUSMO:
Tű a szénakazalban
ápr.13.: 18.30-kor - M A K Á M - koncert
a 161-es kör rendezésében

/Keszthelyi Tibor/

A TELEVÍZIÓ MŰSORÁBÓL

- Shakespeare: Pericles /BBC-feldolgozás/ - ápr. 2. 2o.oo - 2. műs.
- Illyés Gyula: Malom a séden - tévéjáték - ápr. 3. 2o.1o - 1. műs.
- A Református Egyház húsvéti istentiszteletének közvetítése a Budapest Kálvin-téri templomból - Igét hirdet: dr. Tóth Károly püspök - ápr. 3. 1o.oo - 2. műs.
- Eugene Labiche: Feleségem hagyatéka - komédia - a Magyar Televízió díjnyertes müveiből - ápr. 4. 21.3o - 1. műs.
- Tanítványok - magyar film, 1985 - ápr. 4. 19.3o - 2. műs.
- Szembenéző - a nyilvánosságról - ápr. 9. 15.4o - 2. műs.
- XX. századi portré - Vasarely - ápr.1o. 21.45 - 1. műs.

Beremányi Géza: A tanítványok

"... ha ez a film történeti parabola, akkor valami olyasmiről szól, hogy a huszadik században mindenütt, de Kelet-Európában különösen fölmerült annak parancsoló igénye és szükségessége, hogy a hatékonyság és a célszerű racionalitás szellemében szervezzék át, modernizálják ezeknek az országoknak egész gazdasági és társadalmi életét. Magyary Zoltán, a filmbeli és a valóságos, ezt az igényt fogalmazta átfogó, szinte minden részletre kiterjedő reformprogrammá. Ő, tudjuk, a háború utolsó heteiben feleségével együtt, máig kideritetlen körülmények között öngyilkos lett. De tanítványai közül azok, akik az új rendszerben szóhoz jutottak, magukkal vitték elgondolásainak, terveinek egy részét; annál is inkább, mert ezek sajátosan egybecsengtek egy teljesen máshonnan jövő és más érdekek mozgatta mozgalom, a kommunista mozgalom bizonyos eszméivel, amely - akárcsak Magyary, itt már inkább csak a filmbeli Magyary - a társadalom gyors modernizálását, a gazdasági és társadalmi fejlődés megtervezését és központi irányítását tűzte ki maga elé célul. Ma már tudjuk, hogy ez a szándék eleve magában rejtette az eltorzulás veszélyét; tudjuk, hogy az egyeduralkodóvá váló központi hatalom és az önmagát mindentudónak képzelő bürökrácia nem csak hasznára, hanem kárára is lehet a társadalomnak. A tervezés és a szervezés évszázadának és kelet-európai változatának keserű tanulságait vonja le a film, épp hogy csak utalásszerűen, komor és keserű képet festve arról, hogy mivé lettek a harmincas-negyvenes évek nagy reformálmai, hogyan futottak zátonyra az ország- és világmegváltás hajdani nagy tervei. Vagy legalábbis hogyan futottak zátonyra, az öngyilkosság, a kiábrándulás, a számüzetés, az öncsalás, a már semmit sem értés zátonyaira e nagy tervek hajdani megálmodói." /Hankiss Elemér, Filmkultúra 1985/11 /

FIGYELEM! - RÉSZLEGES VÁLASZTÁSOK

Hallgatói közösségek, tevékenységcentrumok, önjelöltek figyelem! Az egyetemi tanács hallgatói tagozatában néhány hely megüresedik. A választásokat a tavaszi szünet utánra tervezzük, úgy hogy a jelölőgyülések a szünet utáni héten, a választások a következő héten /április 21-e körül/ lesznek. Az őszi választásokhoz hasonlóan jelölt lehet minden nappali tagozatos hallgató, aki valamelyik jelölőgyülésen bejelenti indulási szándékát /önjelöltek, hallgatói közösségek jelölését is szívesen várjuk/, és ott válaszol az érdeklődők kérdéseire. A szavazást - ahol minden hallgató szavazhat - számítógép segítségével /reméljük kevesebb hibával mint ősszel/ bonyolítjuk le az egyetem aulájában. A részletekről folyamatosan tájékoztatunk mindenkit, érdeklődni, segíteni az I. 156-ban lehet.

HT

támpont

Film

— Deák Andrea —

FILMBEMUTATÓK:

márc.31.: Szántó Erika: Küldetés Evianba
Palásthy György: Szeleburdi vakáció
Woody Allen: Kairó bíbor rózsája /am./
Georges Lautner: Kellemes húsvéti ünnepeket /fr./

ápr. 7.: Srdjan Karanovic: Keserű eper /jug./
Michael Verhoeven: Világautó /NSZK/
Magyar József: Mi kis ügyeink
Vit Olmer: Mint a méreg /csehszl./

ápr. 14.: Luc Besson: Élethalálharc /fr./
Bertrand Tavernier: Vidéki vasárnap /fr., filmklub-hálózat/
Milos Forman: Tűz van babám /csehszl./
Kósa Ferenc: A másik ember I-II.

Srdjan Karanovic: Keserű eper

Egy étteremben találkozik a régi baráti társaság. A ma már negyvenes éveiket taposó egykori fiatalok hatalmas "murit" csapnak a viszontlátás örömére. A sok magabiztos, sikeres emberről azonban hamarosan kiderül: menthetetlenül félrecsúszott az életük.

"...ebből az emberi mikrokozmoszból kibontakozik a teljes jugoszláv, gazdasági-társadalmi válság, melyben mindenki elégedetlen és mindenki rosszul él /még a módosabb is/, ám ugyanakkor azt is tudja, hogy itt és most, ebben a korban és ebben a Jugoszláviában egyszerüen nem lehet, nem tudhat jobban élni." /Fenyves György/

A rendező maga is a "45-ös" generáció képviselője; filmje egyben "keserű eper"-visszaemlékezés is.

Luc Besson: Élethalálharc

A film egy fiatal francia rendező,/27 éves/,első filmje. Bár sci-fi, nem tartozik az utóbbi évek "szuperprodukciói" közé; nem csak látvány, valamit mondani is akarnak vele. A film 1983-ban Avoriazban a tudományos-fantasztikus filmek fesztiválján indulva a zsüri különdíját és a filmkritikusok díját kapta meg. Egy lepusztult, katasztrófa sújtotta világban három túlélő, három beszédre is képtelen emberi lény sorsa kényszerüen és tragikusan elválaszthatatlanul egybekapcsolódik. A film,műfajában különösen szokatlan módon fekete-fehér, szöveg nélküli, lényegében háromszereplős kamaradráma.

A katasztrófa következtében a túlélők elvesztették a beszéd lehetőségét, nők alig maradtak életben, a fennmaradásért, a nőkért harcolni kell.A három főszereplő egyike a magányos férfi, aki az őt üldöző banda elől menekül a nagyvárosba, megvívja harcát a betolakodóval, bemenekül a romos kórházba, a film tulajdonképpeni helyszinére, visszatérve legyőzi a bandafőnököt és birtokba veszi nőjét. A másik az idős orvos, aki harcol a betolakodó ellen, hogy megvédje "kincsét", a cellában őrzött nőt, s a harmadik a brutális betolakodó, aki, mikor hosszú küzdelem után sikerül bejutnia a kórházba, megöli a nőt.

Bertrand Tavernier: Vidéki vasárnap

"Tavernier úgy döntött, hogy egy belső világot ábrázoló filmet készit, amelyben rengeteg az érzelem, az indulat, a szemérmesség, a szeretet, a nosztalgia ...Tavernier megengedte magának azt a luxust, hogy egy több mint hetvenéves öregúrra szegezze a kameráját./.../Itt egészen egyszerűen az élet dolgait meséli el, azokat a semmiségeket, amelyek megtöltenek egy létet. Annyira, hogy a Vidéki vasárnap külön helyet foglal el a Tavernier életművében, örömöt okoz, és amelyet nézve az ember rájön, hogy nagyon fontos számára."
/Premier, 1984.május/

Az idős festő vidéki birtokán, 1912-ben játszódó film 1984-ben Cannes-ban elnyerte a legjobb rendezés díját.

folytatjuk

Kósa Ferenc: A másik ember I-II.

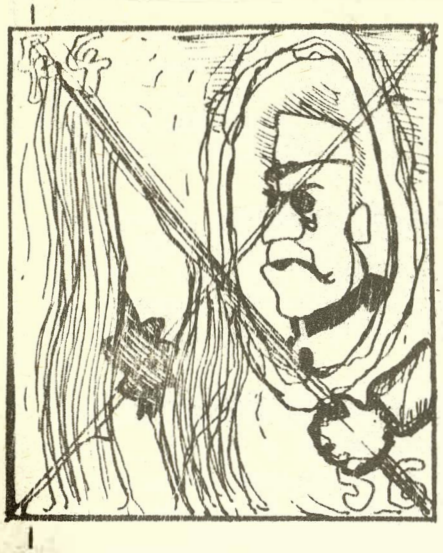

"A múlt esztendőben más filmrendező is foglalkozott az ötvenes évekkel, úgy, hogy visszatekintett 1944-re. Miért éppen most lett ilyen fontos ez a megközelítés?

-Csoóri Sándor barátommal a hatvanas évek végén irtunk egy forgatókönyvet, Forradás címmel. Könyv alakban is megjelent. Megpróbáltuk elmondani élményeink egy részét, de ebből nem készülhetett film. Néhány év óta viszont minden évben irtám egy forgatókönyvet. Mindegyik könyv más volt, de rendre azt a címet adtam: A másik ember. Különféle nézőpontokból, különféle cselekményekkel, szereplőkkel próbáltam végiggondolni mindazt, amit megéltem. Aztán valahányadik könyvemet, ezt, ami éppen megvalósult, elfogadták. Megkaptam rá a gyártási lehetőséget, és megcsináltuk. Tehát nem egészen úgy áll a dolog, hogy éppen most jutott eszembe. Mostanra sem felejtettem el, hogy mi a dolgom, kötelességem."

/részlet a rendezővel készitett beszélgetésből, Mozgóképek 1988/2 /

A film az ezévi Filmszemle egyik legnagyobb "vihart" kavaró alkotása volt. Olyan történelem-szemléletet próbál meg közvetiteni, amivel mindkét"oldal" azonosulni tudhat, vagy legalábbis elfogadni képes. Érzelmek, emlékek, hitek és"történelem".

BBS-FILMEK az ALKOTÁS moziban:

ápr. 6.: Gulyás Gy.-Gulyás J.: Szerződés mindhalálig

ápr. 13.: Gazdag Gyula: A válogatás

Egy ipari nagyüzem KISZ-szervezete rádióközlemény útján beat-zenekart keres azzal a céllal, hogy sikerüljön együtt tartania fiataljait. A riportfilm tény- és folyamatrögzitő objektivitással voltaképpen egy köznapi jelenség megörökitéseként indul. A megfelelő zenekar kiválasztásának folyamata, cél -és szempontrendszere átrendeződött, az eredeti törekvés helyét a formális és funkciótlan követelmények halmaza foglalta el; ezt mutatja be a dokumentumfilm.
/Kőszeg, 1971:kollektiv oklevél/

: Tagfelvétel

AMATŐRFILM:

Az 1988 évi Országos Amatőrfilm Fesztivált április 7 és lo között Szegeden tartják. A Közgáz Amatőrfilm Stúdió több filmmel is indul a versenyben.

A DIADAL MOZI MÜSORA:

márc.31-ápr. 3.: F. Coppola: Keresztapa I-II.
ápr. 4.-ápr. 6.: F. Coppola: Keresztapa III-IV.
ápr. 7.-ápr.lo.: M. Scorsese: Lidérces órák
ápr.11.-ápr.13.: M. Scorsese: Dühöngő bika

Martin Scorsese: Lidérces órák

"Mindaz a szorongás, közösséget nélkülöző magányosság, amit a nagyváros tömegessége és a szupertechnika nyomása rámér az egyénre, pokolian mulatságos, üldözéses lidércálommá kavarodik Scorsese remeklésében. Ha éppenséggel előzményét keresnénk, talán a klasszikus némafilm-burleszkben találhatnánk meg, a kiszolgáltatott, kétségbeesetten össze-vissza kapkodó küzdelemben, amit a kisember a csúfondárosan önálló életre kelt, ellenséges tárgyi világgal viv, mely fölött örökre elveszitette hatalmát../Egy"lidérces"éjszaka után aztán/... folytatódik a megszokott munka, s a különös éjszaka nevetséges, érthetetlen mesévé távolodik. A technikai forradalom új proletárjai okos számitógépeik, csodakomputereik előtt, az ésszerüség, a kiszámithatóság látszatbiztonságában ülve, csak abban reménykedhetnek, hogy a modern ablakokon beáramló nappali fény megvédi őket az álmoktól."
/Létay Vera, Filmvilág 1986/8 /

A TOLDI STÚDIÓ MOZI MŰSORA:

március 31.- április 13.: Tarkovszkij: Áldozathozatal

április 1. 22.oo: A. Wajda: Ígéret földje I-II.
április 2. 22.oo: Milos Forman: Tűz van babám
április 8. 22.oo: A. Wajda: Karmester
április 9. 22.oo: Woody Allen: Manhattan
április 13. 2o.o: Stephen Frear: Az én kis mosodám /bemutató előtt/

A Toldi mozi péntek éjszakai vetítésein A. Wajda filmsorozatot, szombat éjszakai előadásain pedig Woody Allen eddig Magyarországon bemutatott filmjeit kezdi játszani.

Stephen Frear: Az én kis mosodám /angol/

Vitto Russo, a homoszexuális filmek elismert esztétája szerint "a filmet nyilvánvalóan azért készítették, hogy olyan emberekről meséljenek történetet, akik véletlenül éppen homokosok." A My Beautiful Laundrette egyébként az 1985-ös Londoni Filmfesztivál egyik sztárfilmje volt, és méltatói szerint "mérföldkő". Éppen annak köszönhetően az, ahogy bemutatja egy angol és egy pakisztáni férfi szerelmét.

"A történet, szándékom szerint, az ázsiaiakról szólt, és nem a homokosokról"- mondja Hanif Kureshi drámaíró, aki a forgatókönyvet jegyzi -"Ezért a homoszexuális kapcsolat ábrázolása természetes kellett hogy maradjon."

"Éppen abban különböznek az új filmek a régiektől, hogy úgy kezelik a homoszexualitást, mint az élet természetes részét, és ennek tudatában indítják az egyes hősöket és a történet egészét az útjára"- vallja Larry Kardish." /Filmkultúra 1987/1 /

INTERNATIONAL FILM GUIDE 1988 /A Filmvilág 1988/3 száma alapján/

A Nemzetközi Filmkalauz tartalomjegyzéke előtt "sikerlisták" kaptak helyet. 37 külföldi tudósító adta le szavazatát az 1962 és 1987 közötti időszak legjobb rendezőire, illetve filmjeire. Az előbbiben Bergman lett az első, Fellini és Tarkovszkij előtt, az utóbbiban a listavezető a 8 és fél /Fellini/, a Fanny és Alexander /Ingmar Bergman/ a második, a 2001 = Ürodisszea /Stanley Kubrick/ a harmadik helyezett. A szerkesztő, Peter Cowie "válogatottjában" a sorrend: 1. Coppola: A Keresztapa /USA/
2. Bergman: Persona /Svédo./
3. Wajda: A márványember /Lengyelo./
4. Szabó I.: Mephisto /Magyaro./
5. Anderson: Ha... /NBR/

1986/87 listavezetője Az ég Berlin felett /Wenders/, mögötte áll a Fekete szemek /Mihalkov/ és A zöld sugár /Rohmer/.

A legjobb tíz rendező között ugyan nincs magyar, de a 25 év tízes sikerlistáján a tudósítók szerint az 5., a szerkesztő szerint a 4. helyen áll a Mephisto.

A 25 év kronológiájában Magyarország 8 alkalommal említtetik. 1967-ben szó esik a "fiatalabb rendezők nemzetközi hírnevéről", kétszer is a gyártási rendszer reformjáról, 77-ben "szürke periódusról", 80-ban a fiatal rendezők "realista" magyar stílusának megjelenéséről, legújabban a filmgyártásunkra nehezedő gazdasági nyomásról.

A 25 év tíz legjobb magyar filmje Derek Elley válogatásában: Sodrásban, Igy jöttem, Apa, A tanú, Szindbád, Végül, Örökbefogadás, Angi Vera, Boldog születésnapot,Marilyn!, Egymásra nézve.

"Az év 5 rendezője" évenkénti felsorolásában 20 év alatt /1964-83/ a 80 alkotó közül 4 a magyar /1969: Jancsó, 74: Gaál, 79: Mészáros Márta, 82: Szabó I./.

Folytatjuk!

Lapszemle —Pápai Szilvia– Horváth Irén-

A cenzúra mint alkotótárs

A rövid kis cikk Bihari Mihály nézeteivel ismerteti meg az olvasót, a film kapcsán vall művészetről, emberi helytállásról.

Mi a film szerepe a mai diákok életében? Sajnos ma már csak nyomokban található meg a hetvenes évek mentalitása, mikor természetes jelenség volt a filmnézés, beleépült az életmódba. A filmnek akkor közönségszervező ereje volt. A hetvenes évek elején a legmarkánsabb jelenség a dokumentarista filmek megjelenése. Ezek végignézése után természetes volt, hogy 5-6oo ember végighallgatta az ezt követő beszélgetéseket, amelyek legtöbbször direkt politizálásba mentek át. A nyolcvanas évekre azonban csak egy szűk rétegben van tudatos érdeklődés a film iránt, egyfajta szellemi igénytelenség jellemző. Ám ez nem magyarázható csak a nézők megvátozott mentalitásával, legalább ugyanilyen súlyú kérdés az, hogy mennyire képesek a mai filmek egy politikai érdeklődési folyamat elindítására, táplálására. Gyakran magyarázzák ezt öncenzúrális vagy cenzúrális tényezőkkel; a filmkészités szinte minden fázisában-a forgatókönyv megírásától kezdve, forgatáson túl a forgalmazásig elevenen ható erő ez, és ez a külső ráhatás néha jelentősebb is, mint az alkotó arculata. Ám ez nemcsak nagyjaink jellegzetessége; a művész /s mindannyiunk/ személyes helytállásának függvényében alakult a hatvanas években és alakul ma is.
/Filmkultúra, 1988/1./

Nyers Rezső: Népfront?

Nyers Rezső szellemi megújulásunkról szóló cikke valószínűleg az utóbbi hónapok egyik legfontosabb ilyen témájú írása. "Ma már axiómának vehetjük, hogy reformokra van szükségünk" - írja ám a további gondolatmenet menet vajmi szokatlan politikai életünkben. A homályos reformszólamokon túl ő a múlt tudatos bevallását és megértését hangsúlyozza /mi történt 1948-ban, 1953-55 között, 1956-ban; mi a helyzet a téeszesítéssel, a 68-as reformelemmel/, s a korábbi gondolatmenettől való elszakadást sürgeti geti, új világkép konstruálását. S hogy ezalatt mit ért? A személyes szabadságjog ügyét, a természeti környezet intézményes megóvását és a magyarság ügyét. Az eddig két részre szakadt világ /tőkés-szocialista/ újraértelmezését, az állam szerepének újrafogalmazását.

Ki kell mondani; a kommunizmus ma még utópia, s a demokrácia nem szűkíthető le a nép érdekeinek érvényesülésére, de közvetlen beleszólási joggal kell rendelkeznie. Legyen az információszerzés lehetősége demokratikus, és a korábbi monolit politikai rendszerről vissza kell térni a egy szocialista alapokon álló népfrontpolitikára.

A cikk valószinüleg a reformkommunistáknak nevezhető szellemi áramlat ezidáig legjelentősebb öndefiniálása, újabb szinfolt politikai életünk gazdagodó palettáján /Demokrata Fórum vagy - polgári radikális hagyományokat követő gondolkodók./
/Társadalomtudományi Közlemények 1987/4.

/Kata Péter/

Idegennyelvű lapszemle

That nice man from next door

Egy szovjet vezető jugoszláviai látogatása - a közelmúltig - mindenkor drámai konfliktust jelentett..1948 óta, amióta déli szomszédunk a kommunizmus építésének saját /nem sztálini/ útjára lépett, Oroszországhoz fűződő kapcsolata feszültségekkel volt terhes, az ellenségeskedéstől a közvetlen konfliktusveszélyig terjedt. Úgy tünik azonban, hogy Gorbacsovnak ezt az akadályt is sikerült leküzdeni. Útja a szovjet politika toleranciáját mutatja a jugoszláv kisérlet iránt, és jelentőségét kiemeli az, hogy Gorbacsov több időt szentelt erre az utazásra mint amennyit Washingtonban töltött a nevezetes csúcstalálkozó idején.

Ám a tények azt mutatják, hogy Jugoszláviának sem sikerült megoldania problémáit, modellként szolgálni más szocialista országok számára. A rohanó, évi 15o %-os infláció, a több mint egymilliós munkanélküliség és az évi mintegy 16oo sztrájk a mélyülő válság jeleit mutatják, s ezen a Jugoszláviával szemben már több mint egymilliárd rubellal eladósodott Szovjetunió valószínüleg nem tud segíteni.

The World's Wars

A következő rövid áttekintés a napjainkban folyó legjelentősebb háborúk ismertetése, melynek idáig több mint 3 millió áldozata volt. /Az egyes országoknál zárójelben adjuk meg a konfliktus kezdetének időpontját és az áldozatok számát./

- Kolumbia /1958, 3o ooo/; baloldali gerillák, a hadsereg és kb. 14o jobboldali halálbrigád harca a hatalomért és a kokainüzletért
- Salvador /1979, 65 ooo/; Farabundo Marti Felszab. Front parasztokkal szövetkezve a kormányhatalommal szemben
- Guatemala /1966, 138 ooo/; Guatemalai Nemzeti Forradalmi Egység és az indiánok küzdelme a hadsereggel
- Nicaragua /1981, 3o ooo/; az amerikaiak támogatta kontrák
- Peru /1983, 1o ooo/; a Fényes Ösvényen maoista szervezet az indiánokra támaszkodva és a Tupac Amaru Forr. Mozg. szabotázsakciói, robbantásai
- Irak-Irán /198o, 377 ooo/;
- Libanon /1975, 7o ooo/; különböző politikai és vallási csoportok polgárháborúja valamint szíriai és izraeli csapatok állomásozása
- Angola és Namibia /1975, 213 ooo/; a kubai és dél-afrikai érdekövezetben a kormánycsapatok és az ellenerők /SWAPO, UNITA/ küzdelme
- Etiópia /1974, 5oo ooo/; az Eritreai Népi Felszab. Front harca a függetlenségért
- Csád /198o, 7 ooo/; Libia támogatta kormányellenes csapatok
- Nyugat-Szahara /1975, 1o ooo/; az algériai megszállás alatt álló terület függetlenedéséért harcol a Polisario Front
- Mozambik /1975, 4oo ooo/; a marxista színezetű kormány és a Mozambiki Nemzeti Ellenállás /RENAMO/ háborúja
- Dél-Afrika /utóbbi három évben 4 ooo/; fokozódó politikai erőszak
- Szudán /1984, 1o ooo/ a déli feketékre támaszkodó Szudáni Népi Felszab. Hadsereg küzdelme az északi részek arab népességével az autonómiáért
- Uganda /1981, 1o2 ooo/ az Obote-uralom után csillapodó erővel ugyan, de folyik a küzdelem /Nemzeti Ellenállási Mozgalom/
- Burma /1948, utóbbi három évben 2 ooo/; hegyi törzsek és egyéb lázadó csapatok állandó csetepatéi a függetlenné válás óta
- India /1984, 5 ooo/; az államok függetlenedési kisérletei, pl. Punjab
- Indonézia /1975, 1oo ooo/; Kelet-Timor lerohanása és annektálása
- Laosz és Thaiföld határvitái; Vietnam és Kina villongásai /1979, 3o ooo/
- Kambodzsa /1979, 24 ooo/; Vietnam támogatta kormány és a Szihanuk vezette gerillacsapatok harcai
- Sri Lanka /1984, 6 ooo/; tamil szeparatisták a szingaléz többség ellen
- Fülöp-szigetek /1969, 6o ooo/; baloldali Uj Népi Hadsereg és a Moro Nemzeti Szabadságfront állandó küzdelme a hatalommal szemben
- Afganisztán /1978, 1oo ooo/; a 12o ooo szovjet katonával megtámogatott Népi Demokratikus Párt és az ország kétharmadát ellenőrző ellenforradalmi csapatok küzdelme; ötmillió menekült a környező országok táboraiban.

/Economist, 1988. márc. 12./

Hőgyv — Balla Erna — Both Vilmos

Az 1847/48. évi Országgyülési törvénycikkek - reprint /ÁKV-Maecenas/

Az újonnan alakult Maecenas kiadó azonnal olyan ritkasággal lepte meg az olvasókat, melynek megjelenésére csaknem másfél évszázadot kellett várni. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc első eredményei közt szerepel az "áprilisi törvények" kiadatása, melyben követeléseiket törvényes formában rögzitették. A március 15-i évforduló tiszteletére megjelent szép kivitelü hasonmás kiadvány paragrafusait olvasva önkéntelenül vetődik fel a kérdés: 14o év elteltével mi az, ami teljesen elévült, ma már teljesen természetes, és pusztán kuriózumnak tekinthető, mintsem a nagyobb szabadság jogos követelésének, és melyek a ma is érvényes /pontosabban ma is hiányzó/ cikkelyek? Vannak ilyenek szép számmal, hogy csak a /múlt heti Ifjúsági Parlament kapcsán/ legaktuálisabbat emlitsem: "Az egyetemekről" szóló cikkelyben rögzittetik a tanszabadság, arra nézve, hogy a tanuló mely tantárgyat és mely tanárnál kivánja hallgatni...

Hanák Péter: A Kert és a Műhely /Gondolat/

A "Közös dolgaink" cimü sorozat újabb kötetében Hanák Péter Nyugaton élő magyar történész Kelet-Közép-Európa kultúrtörténeti áttekintésével a 19. századi és 2o. század eleji történelmi problémákat tárgyalja. "...Azt is mondhatjuk: Európa e régiójában még a nacionalista ellentétek, az önképek és az ellenképek, az egymást pusztitó gyülölet és az önvigasztaló humor is egy tőről fakadnak. Alkalmasint ez a kötet is azért született meg, mert létezett, egymást áthatva fejlődött, ma is létezik, él, és talán nem hullik szét a kelet-közép-európai népek közös kultúrája." "...A más népek, a kisebbségek, sőt az asszimiláltak képének egyre torzabb lenyomataival párhuzamosan a "magyarnak" minősülő karakter fogyatékosságai sorra eltünnek, hibái erénnyé szépültek: a magyar önkép idealizálódott. Többek között ezért volt olyan döbbenetes, olyan traumatikus a magyar közvélemény eszmélése, amikor az első és a második világháború után, a vádlottak padján, idealizált önképe a "mások" magyarképével szembesült."

Rehák László: Nemzet. nemzetiség. kisebbség Jugoszláviában /Gondolat/

Ugyancsak a "Közös dolgaink" sorozatban jelent meg Rehák László könyve, amelyben az elmúlt évtizedek nemzetiségi politikáját, a jugoszláviai nemzeti kisebbségek, elsősorban a magyarság helyzetét, konfliktusait mutatja be, de kitekintést nyújt e kérdéskör általános problémáira is. A szerző és a kiadó talán mintaértékünek szánta a könyvben foglaltakat, hiszen Romániában és Csehszlovákiában lényegesen rosszabb a magyar kisebbségek jogi, politikai, kultúrális helyzete.

"... Láthatjuk, mit jelent az elméletben és a gyakorlatban a területi autonómia, hogyan alakulhat a többség és a kisebbség viszonya mindkét félre nézve előnyösen. Pontosan érzékelhetjük, hogy a humánus kisebbségi létfeltételek kialakitása milyen mértékben kapcsolódik a többség felelősségéhez."

E könyv igen pozitiv képet fest a jugoszláviai nemzetiségek helyzetéről, a politikai törekvésekről és tettekről, a marxista szemléletü nemzetiségi politika pontos és - a szerző szerint országukban helyes - értelmezéséről. Rehák László e kérdés szakértője, nincs jogom vitatni a leirtakat, de a jugoszláviai nemzetiségi ellentétekről, a nem teljesen csorbitatlan kollektiv jogokról, a néha összeütközésig fajuló szerb-albán viszályról /gyéren/ érkező hirek, információk felvetik a kérdést: valóban megoldottnak tekinthető a nemzetiségi kérdés Jugoszláviában?

Miklós Tamás: József Attila metafizikája /Magvető/

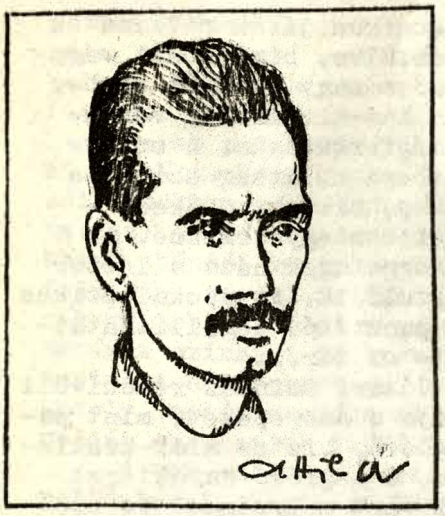

A szerző szerint "József Attila egy művészetelmélet - "a művészet metafizikája" - kiépítésére tett kísérletek közben - eleinte annak megalapozására - dolgozta ki egy metafizikai-ismeretelméleti rendszer alapfogalmait, alapszerkezetét, ez az általános metafizika és ismeretelmélet azonban fokozatosan fölébe nőtt a megalapozni kívánt művészetelméletnek, hogy végül eleméssze azt - s nem is csak azt."

A tanulmányok után eddig nem publikált József Attila írások, levelek is olvashatók, melyek alátámasztják a szerző elméletét.

"Jóhiszemű tévedés nincs, csak vannak csalók, kik önmagukat is megcsalják.

A hazugságnak hősei és vértanúi vannak; önfeláldozó szélhámosai, kik hinni akarnak a tetszetős és kényelmes szólamokban; fanatikus harcosai, kik "a jövőre függesztik szemüket", vagyis néhány évvel előre számítva történetnek.

Az igazságnak, mely rideg és kényelmetlen, csak fizetett szószólói akadnak. Az igazság szolgálatához több elszántságra, kérlelhetetlenségre, fortélyra és cinizmusra van szükség, mint a hazugságéra. Az a hazugság győzhet a maga behízelgő erejével, az igazság csak a logikával, pénzzel és csellel."

TOVÁBBI AJÁNLATUNK:

Pais István: Ember és vallás. Adalékok a vallás kritikájához és struktúrájához. 15. kiad. /Akadémiai/
Joó Rudolf: Etnikumok és regionalizmus Nyugat-Európában /Gondolat/
Csavecz Imre: 1972. szeptember. /Magvető
Pap István: Hol a hazám? /Magánkiadás/
Duba Gyula: Európai magány /Madách, Pozsony/
Alekszandr Herzen: Emlékek és emlékezések /Európa/
Daniel Keyes: Virágot Algernonnak /Árkádia/

Nemrégiben közöltük az ünnepi könyvhétre várhatóan megjelenő könyvek válogatott listáját, de még nem tudtuk a pontos időpontot: június 3-8.

Ugyancsak írtunk előzetesen néhány könyvről, amely azóta megjelent és a könyvesboltokban kapható. A Magyarságkutatás /Magyarságkutató Csoport évkönyve/ lapzártakor még kapható az Akadémia könyvesboltban, a Váci utcában. Ferdinandy György: Szerecsenségem története című kötete szintén megjelent.

Szeretnénk még idejében felhívni a figyelmeteket egy könyv-akcióra:

Április 11-22 között munkanapokon 10-től 18 óráig ismét könyvvásár lesz a XIII. kerület Kádár utca 8. sz. alatti raktárépületben./ A Marx térről az első keresztutca a Váci úton balra./2-3 évnél idősebb könyvekről van szó; a "normális", tavaszi 50%-os leárazáshoz képest radikálisabb, szélesebb választékot nyújtó akcióra számíthatunk./ A tervek szerint még 86-os kiadású könyvek is szerepelnek majd a kínálatban./

Hosszú távon is érdemes megjegyezni ezt a címet, mivel már rendszeressé vált, hogy évente kétszer /tavasszal és ősszel - ekkor méginkább kedvező feltételek mellett/ csökkentett áron vásárt rendeznek az antikváriumok raktáraiban felhalmozódott könyvekből. Főleg azoknak ajánljuk a vásárt, akik nem egy-egy konkrét könyvet keresnek, hanam inkább "túrkálni", "lécskálni" szeretnének, vagy könyvtárukat megalapozni, hiányzó "alapműveket" beszerezni.

Érdeklődni lehet a helyszinen, ill. a 314-791-es

/Bódis Lajos/

Szinház

Kurucz Péter

Elias Canetti: Esküvő - Katona József Szinház

A Katona József Szinház új darabja ... tragikomikus játék pillanatok kezdődnek... a ház - a lakói élni és meghalni készülve, birtokolni vágyva, szerzve, szeretni... mindez montázsból belenő a nagy esküvői képbe, a nagy fájdalmas-hivalkodó, véresvidám hazugságforgatagba. A szinte bestiális emberi mulatság szintere a ház - jelkép, birtok, örökség - megnő és kaotikus egyetemessé, az önpusztitó forgatagok háza a léttér egészévé rajzolódik. Az apokaliptikus vég keserű, pusztító, megállithatatlan lendülete ez már...

A Katona József Szinház rendkívüli szinészgárdája a szerepeket, mint saját, már meglévő, biztos alak-készletet mozgatja, a meglévő karakterek önmagukból a várt mélységgel és eredetiséggel építkeznek. A játék és szerzői végcél mégsem találkozik a befejezésben, az előadás utolsó része célvesztve ténfereg, mignem érthetetlenné hullik szét. Igy az előadás, a darabválasztás, a rendezői munka kérdőjelezi meg önmagát...

Plautus: A hetvenkedő katona - Radnóti Miklós Szinpad

Egy precízen kidolgozott és megtervezett színházi előadás, tele zseniális és szokatlan ötletekkel; játék, mozgás, gesztusrendszerre építve, egyre inkább bemelegedő, majd szinte a játékba belefeledkező szinészek, gyakori játékközbeni tetszésnyilvánitás és a végén a Radnótiban ritkán hallott tapsvihar a közönségtől. Ez Taub János harmadik budapesti rendezésének rövid summázata. Két Játékszínbeli előadás után - Vendégség, Egy őrült naplója - most, ahogy már régen készült rá, igazi vígjátékot rendezett.

Plautus a korai Római Birodalom vígjátékírója. Ekkor még nem született meg a római színház, ezért a szellemet szívhatta környezetéből, amit aztán a görög szinház keretei között igyekezett érvényre juttatni. Története egyszerü: egy lányt elrabolnak kedvesétől, s a Hetvenkedő Katonához kerül. Szerelme megpróbálja visszavinni őt. Szolgája, ki hasonló sorsra jut, s most a katonánál szolgál, elindítja cselvetését.

Eddig Plautus, s innen már minden Taub János, no és persze Eperjes Károly és Gáspár Sándor. Taub kivételes, és a magyar szinpadokon egyedülálló szinházkészitését most figyelhetjük meg legjobban. Az alaki, formai megjelenítésre építi müvészetét. Azaz a legszinházibb színházat csinálja. A darab későbbi olvasásakor világosan kiderül, hogy mekkora - unalmas és nehézkes - szövegrészeket hagyhatott ki anélkül, hogy a történet csorbult volna. S helyét rendkivül intenzív, mai, könnyen felismerhető gesztusok, mozgások veszik át. Taub a hősök pillanatnyi szándékait, céljait, eredményeit, hangulatait egyből leképezi egy gesztusrendszerre. Ettől válik a játék pergővé, élénkké, a váratlan váltásoktól mindig megújulóvá. Taub már a darab olvasásakor látja maga előtt, kiagyalja ötleteit. Majd ezeket precízen kidolgozza a legapróbb részletekig, s ezt a teljes koreográfiát tálalja fel már az első próbán a szinészeknek.

Nehéz - hisz szokatlan - a szinészeknek ez a minden mozdulatát előre megtervezett játék. De akinek sajátja a vérbő szinház, a gesztusok, a formák széles skáláját hordozza, az nemcsak megbirkózik vele, hanem kiteljesedik, szinészi tudását mesterfokon csillogtathatja. Igy kápráztat el bennünket a szolgát játszó, s az utóbbi egy-két évben alig látott Eperjes Károly. Tehetségéről már-már elfeledkeztünk, s most ime képzeletbeli listánkon ismét az élmezőnyben szerepel. Gáspár Sándor szintén remek, s igy főleg azok a jelenetek sziporkázóak, amikor mindketten szinpadon vannak.

Az előadáshoz ajánljuk: Interjú Taub Jánossal - Film Szinház Muzsika 1988. márc. 11.

A SZINHÁZ FELFEDEZÉSE

Tamási Áron: Énekes madár

Ami Bartók és Kodály zenében - mondhatnánk - Tamási Áron irói szerepe, sokszoros, szép-rút, igaz, eredeti valódisága. Az Énekes Madár kedves, kellemes remeke e gazdagságnak és éppen így - rendkivül nehéz feladatot jelenthet a teljességében való megvalósítás igénye.

A darab elkészülte után maga a szerző módosítva készített el két újabb változatot. Ami a legkorábbit illeti az 1933-as karácsonyi Brassói lapokban megjelenve még egy, ma már teljesen kihagyott szálat tartalmaz: a vidám-kedves-belső jó-rossz mesés játékába folyamatosan egy külső, bántó, beavatkozó fenyegetés pillanataival, amit két csendőr folytonos megjelentetésével okoz. /Hogy ezt a mai és eddigi, talán legsikerültebb Kerényi rendezés is kihagyja, ez ma igazán sajnálható.../ Eztán a színházi változatok legkülönbjei következtek... Az Énekes madár tartalmi sokszorossága, a népballada, a népmese, a népi játék tragikus-komoly, mesés csodája illékony varázsát könnyen elveszti; fájdalmas példái sorolhatók /1956-os megzenésitett "dalolgató" változat/.

...A varjak és az énekesmadár, boszorkányok és jóság, - jelképes kerettörténet. Magdó és Móka tisztasága és egyszerü, természetes-ártatlan bája, csoda, ami győz a gonosz erők ellenében, a tisztaság és a szerelem.

A játék alakjai érdekesek, színesek - mi mindent tud visel és mond Bak Lukács, Móka vagy Magdó kedves figurája? A bölcsesség, egyszerüség, józanság, föld és realitás, furfang, derü és élet faluélménye irta szereplőit. És ezt most színész-szereplőinknek kell tudni mind...

SZINHÁZALÁS

Örkény István: Pisti a vérzivatarban - Kaposvári Csiky Gergely Szinház
április 22. 19.oo

Az idei évad negyedik, s egyben utolsó Szinházalása Kaposvárra vezet. Örkény kiváló abszurdja - melyben az 1935 utáni magyar történelmet igyekszik egy nagyivü alkotásban áttekinteni - a társulat évek óta kialakult országos hire, magas művészi szinvonala, s végül az újonnan megnyitott felújitott szinházépület "csábitása erősebb lehet a vitathatatlanul hosszú út várható fáradalmainál.

A jegyeket április 12-től áruljuk a Közönségszervezésen.
/A pontos jegyár és az indulási időpont később./

AMATŐR SZINHÁZAK MÜSORÁBÓL

Szkéné:

-Shakespeare: Szentivánéji álom - a Tanulmány Szinház előadása
- ápr. 1., 2. 19.oo

-H. Bosch-Dürrenmatt: Az ezeréves birodalom - a Tanulmány Szinház előadása
- ápr. 3., 4. 19.oo

-Tristan Tzara: Gázszív - az Artus tánc- és ugrószínház előadásai
- ápr. 6.,7. 2o.oo; 8. 21.3o; 9. 19.oo

Dadaista szerző müvéből élő hang, zene, mozgás effektekkel minden pillanatban működő-pulzáló világot varázsol. A pontosan, rendkivüli precizitással megkoreografált emberi mozgás, játék, ötlet-montázs eleven, megdöbbentő mozgássorát látjuk abszurd, meglepő, káprázatos forgatagunkat..

-Kárpáti Péter: A szenvedély gyümölcse - a Vackor Szinház bemutatója
- ápr. 12., 13. 19.oo és 21.3o

-Gogol: Egy őrült naplója - a Játékszin előadása - Gáspár Sándor sz.
- ápr. 14. 19.oo

Egyetemi Szinpad:

-Szakállszáritó, avagy Don Quixote halála- Hommage a Juhász Gyula Költészetnapi összeállitás a költő drámai, prózai és lirai müveiből. A Napkirály szintársulatának vendégjátéka Nakonxipánban.
- ápr. 11. 19.oo

Komolyzene

— Nagy Beáta —

Április 8-án a Bartók Emlékházban/II.Csalán u.29./ az Amadinda Együttes /Bojtos Károly, Rácz Zoltán, Sárkány Zsolt, Váczi Zoltán/ lép fel.Az együttes a számára komponált magyar darabokat és saját átirataikat adják elő,javarészt reneszánsz zenét.
A szerzők:Láng István, Reményi Attila, Vidovszky László, Ravel, Gerswhin.
Ugyancsak április 8-án a Budapest Kongresszusi Központban a Gustav Mahler Ifjúsági Zenekar ad hangversenyt Vaclav Neumann /Csehszlovákia/és Margaret Hintermeyer /Ausztria/közreműködésével.
Az elhangzó művek: Dvorák:8.szimfónia
Mahler:3 dal a "Des Knaben Wunderhorn" c. ciklusból
Io.szimfónia-Adagio
Április Io-én a Zeneakadémia kistermében Új Zenei Stúdió
Jeney Zoltán:pontpoint c.művét az Amadinda ütőegyüttes adja elő.
Sáry László:...és a Nap? /bemutató/
Vidovszky László:Háromhangú felgondolások c. darabja a DX7 szintetizátor előadásában/Sáry László,Vidovszky László,Wilheim András/
Sáry László:Hörderlin tornya c. alkotását az Intermoduláció együttes játssza Tihanyi László vezényletével.
Április I5-én a Zeneakadémia kistermében Pege Aladár nagybőgőestje Matúz Istvánnal/fuvola/és az Új Budapest Vonósnégyessel/Kiss András, Balogh Ferenc,Bársony László,Botvay Károly/
Egy kis izelitő a programból: Pege Aladár:népdalimprovizációk
Matúz István-Pege.A.:Effectissimo
/rögtönzés/

Zene

UJ LEMEZ

Figyelj csak! Lehet, hogy nem szívügyed a népzene, ...és én nem is akarlak agitálni, bosszantani meg végképp nem ...

Engedd el magad! Zene, tánc, ének, verbunk, lakodalmas.... Mennyi lendület, mennyi érzés! Dinamikusság és teljes lecsendesedés. Nyugalom. A természet, az öröktől való békesség. Harmónia a világgal... És ismét mozgás! Harc és indulat. Feszülő ellentétek, fekete és vörös. Majd szomorú kesergő. A térnélküli honkereső. Romlatlan, az ősi tiszta.

Egy marék föld Moldvából, Mezőségről, a Dráva mentéről .... Egy hang Neked, és nekünk ...

Azt akarom csak jelezni, hogy megjelent a VII. Táncház Találkozó lemez, Rossa László válogatásában.

Regös Rita /a rajz is!/

BEMUTATJUK A BUDAPESTI VÁROSSZÉPÍTŐ EGYESÜLET -et

Az Egyesületet Szöllősi Ferenc, a Képes 7 munkatársa mutatja be nekünk.

A Budapesti Városszépítő Egyesület megkeresi, s ha kell, megteremti a fórumot arra, hogy az évtizedeken keresztül alkalmazott, s megmerevedett gondolkodási mód ellen fellépjen; ankétokat rendez - legutóbb a Margitszigetről, melynek most készül az új rendezési terve -, levelez a hivatalokkal, vezetői kifejtik nézeteiket újságban, rádióban, televízióban. Amikor 1983 májusában, hosszas küszködés után, megalakult az egyesület /a körülmények megtudhatók Vadas Józsefnek a "Nem mindennapi tárgyaink"c. könyvéből/, még a nosztalgia-divat hóditásának tulajdonították sokan. A városvédő mozgalom robbanásszerű kibontakozása - az évtized elején talán 10, jelenleg úgy 120 védő-szépítő egyesület működik az országban - azonban nyilvánvalóvá tette: a hagyományos környezet megőrzése sokkal fontosabb az emberek számára, mint a korszerűség, modernség jelszavával köréjük produkált semmitmondó új. Nem a visszavágyódás érzete lett uralkodó - ami a nosztalgia fogalmából adódna - hanem az együttélési szándék a régi korok értékeivel; a saját múltunkkal.

Öt éve jönnek tehát az egyesületbe azok, akiknek ötleteik,"mániáik" vannak, de erejük kevés a megvalósításhoz, s azok, akik Budapest érdekében szivesen áldoznák erejüket, idejüket, csak mondják meg nekik, mi legyen a feladat. Még egyesület nélkül, televíziós műsorával szervezte meg Ráday Mihály a fotódokumentáció elkészítését az egykori Andrássy út, a mai Népköztársaság útja valamennyi épületéről. Azóta, már egyesületi keretekben további négy ilyen akció volt, most áll össze az év végi kiállításra az ötödik - a legnagyobb - anyaga; ezzel a Nagykörút és a Duna által határolt térség, / a Deák Ferenc utca, Tolbuhin körút közti Belváros kivételével/ valamennyi épületéről lesz már állapotrögzítő fényképsorozat, s irásos adalék a történetéhez. Többszáz ember munkája által! A Margitszigeti Bodor /zenélő/-kút históriája talán a legjobb példája az egyesületi tevékenységnek. A tagok számára havonta megjelenő Értesítő közölte, hogy az elnökség fontolgatja a kút épületének, s mechanikus zenélőszerkezetének a rekonstrukcióját egy évek óta létező műegyetemi terv szerint. Erre írt valaki egy levelet az elnökségnek: ez szép dolog, de értelmetlen, hiszen semmiféle nyoma nincs annak, milyen volt Bodor Péter marosvásárhelyi kútjának szerkezete! Ami készül csak más lehet így, s a sok forgó-surlódó alkatrész miatt gyakori elromlásával kell számolni. Célszerűbb lenne a helyreállítandó épületbe akkor már egy elektronikus zenemasinát tenni. Igy lett: az egyesület az idegenforgalmi alapból megszerezte az anyagra szükséges költséget, az Árpád-hidat épitő vállalatok brigádjai felújították a kút épületét, s volt iparos aki szállitsa az óraszerkezetet, s a muzsikáló gépet. További tettek? Aki a Tabánban jár, láthatja az újrafaragott kőkeresztet; a Gresham-palota rendbe tett Kossuth portrés üvegablaka évről-évre megjelenik március idusán valamelyik lap címoldalán; kiadta a négy legnagyobb budapesti tömető térképét az ott nyugvó jeles személyek névsorával; kinyomtatásra vár a főváros 1800 köztéri szobrának és alkotóiknak adatait tartalmazó katalógus ...

Az egyesületnek már több mint 1300 tagja van, s majdnem 100 jogi tagja /cégek,KISZ-szervezetek, iskolák/. Csoportjai részben szakma szerintiek: díszüveg, fotós, környezet-

A BUDAPESTI VÁROSSZÉPÍTŐ EGYESÜLET KÖZGYŰLÉSÉRE

A MARGITSZIGETI BODOR-KÚT (felújítva 1985-ben)

15

folytatjuk

védelmi, közlekedési, panteon /sirkert/, szobor, városépitészet. Részben térségiek: Népliget, Promontor-Tétény, s alakul a Margitsziget. Az ifjusági csoport - most éppen nyári nappali táborokat szervez középiskolásoknak a budavári, aquincumi ásatásokhoz - összekötő az iskolák és az egyesület között.

A legnagyobb idei vállalkozás: a Népköztársaság utja elkezdődött teljes felújításához kapcsolódóan szervezi az egyesület az utcaképbe illő egykori lámpák újraöntését, felállitását. /A tanács erre már nem tud adni lapos bukszájából, bár egyetért a mai lámpák visszacserélésével./ Hétmillió forint már összegyült! Vállalatok adományai, akiknek neve egy réztáblán felkerül az általuk fizetett kandelláber derekára.

Ha a jelenlegi ösztöndijakból körülményes is lenne összespórolni egy-egy lámpára valót /az úttestet megvilágitó 22o ezerbe, a járdai 45 ezerbe kerül/, az egyesület egyéb akcióiba bekapcsolódni kivánók előtt, valamint - ahogy eddig is - a városvédelem egyes mozzanatait szakdolgozatban feldolgozók számára nyitva áll az egyesület kapuja az V. Bástya utca 35-ben.

Bemutatjuk A "SERVAS"-t

Viharos július végi délután, zuhogó eső. Két elcsigázott magyar biciklista érkezik az osztrák Duna-kanyar festői kisvárosába, Melkbe. Némi keresgélés után megnyugodva kopogtatnak egy helyi gumigyáros tágas villájának ajtaján. A házigazda már tud róluk. Kitörő örömmel, ínycsiklandozó vacsorával, zamatos borral várja őket a család. A fiúk különbejáratú, fürdőszobás apartmanban pihenhetnek. Másnap a házigazda bájos felesége tevenézőbe és egy kis tevegelésre hivja vendégeit, férje pedig délután autós városnézésre viszi őket. Mellesleg: életükben először találkoztak.

Egy évvel később. Két lány, óriási hátizsákkal megérkezik Cardiffba, Wales fővárosába. Előkerül a hátizsákból egy cimlista, felütik Cardiff városánál és kiválasztják a számukra legszimpatikusabbnak tünő családot. Kényelmesen odasétálnak egy fülkéhez és néhány km-rel arrébb megszólal egy lakásban a telefon. Pár perc múlva autó jön értük és a család - egy házaspár és két kislányuk mosolyogva üdvözlik új barátaikat. Este a kertben bárányt sütnek, majd hajnalig faggatják új ismerőseiket egy számukra ismeretlen ország életéről - amely az "egzotikus" Kelet-Európában fekszik. A két lány vendéglátói az utazás során: egy grafikus Londonban, egy szociológiaprofesszor Oxfordban, egy kommuna lakói Edinburghban, egy búvárházaspár Winchesterben, egy operaénekesnő Madridban. Vajon mi a közös bennük? Mindannyian tagjai a SERVAS-nak.

"A SERVAS: utazók és vendéglátók nemzetközi szervezete, melynek célja, hogy a különböző kultúrájú és társadalmi rendszerü népek közti személyes kapcsolatok, barátságok útján építse a világbékét."

Egy adott ország SERVAS házigazdáit az ország címlistája tartalmazza. Az utazók ezekből a cimekből válogathatnak. A SERVAS tagok nyitott, érdeklődő emberek, akik ingyen vendégül látják egymást, mert tudják, hogy személyes kapcsolat útján lehet igazán megismerni egy másik ország kultúráját, szokásait.

A SERVAS 1949-ben alakult, jelenleg mintegy 1oo országból 9ooo tagot számlál. A SERVAS független, nem profitorientált szervezet. Magyarországon a 7o-es években már megjelentek a SERVAS csirái, de 1983-ig féllegális körülmények között működtek a vendéglátók. 1983-ban a Belkereskedelmi Minisztérium levélben közölte a hazai SERVAS vezetőkkel, hogy a szervezetet gazdasági jellegünek tekinti, és nem járul hozzá további működéséhez. A hazai SERVAS aktivistákat a bürokraták eme nehezen indokolható döntése nem rettentette vissza és kiváló szervezőmunkájuk eredményeképpen 1988. február 2o-án a Hazafias Népfront védnökségével megalakult a SERVAS Magyarországi Baráti Kör, melynek most már mindenki tagja lehet, aki elfogadja a szervezet alapelveit.

További felvilágosítás:

Kisgyörgy Éva /IV. évf. Külgazd./
Meleg József /V. évf. Külgazd./

Kiállitás

—— Mélyi József ——

Lucien Hervé fotói a Budapest Kiállitóteremben április 17-ig

Lucien Hervé, azaz Elkán László 191o-ben született Hódmezővásárhelyen, 1929 óta él Párizsban. 1949-ben találkozott a huszadik század egyik legnagyobb építészével, Le Corbusier-vel, aki azt kérte, legyen a fényképésze, készítsen épületeiről fotókat. Ez a pillanat határozta meg Lucien Hervé egész eddigi tevékenységét. Képein mindig megpróbálta megragadni az architektúra lényegét, megkisérelte hüen visszaadni az épitészeti alkotás szellemét, a belőle sugárzó érzelmi hatásokat.

A mostani kiállitáson egészen más oldaláról ismerhetjük meg a kiváló fotomüvészt. A fényképezőgép lencséje előtt ezúttal nem az épület, hanem az ember áll. A fekete-fehér képeken feltünnek hires személyiségek /Cocteau, Le Corbusier, Breuer Marcell, Gropius/, néha nagyon merész kompozíció keretein belül, és megtalálható a tárlaton az utca embere is. Gyerekeket, öreg csavargókat láttat furcsa, tréfás vagy éppen egésszen mindennapos helyzetekben. Különös hangulatot árasztanak a fényképek a kiállitóterem kis emeleti termében, érdemes itt néhány percet eltölteni.

Lucien Hervé magyarul megjelent könyvei:
- Építészet és fénykép;
- Az épitészet nyelve

Ajánlat az utóbbi hónapok fotomüvészeti albumaiból:

-Szabóky Zsolt: "Nézd elméjüket az ács embereknek"
A Magyar Fotográfia'87 kiállitáson az Ofotért díját elnyert fotómüvész képei erdélyi fatornyokról és fatemplomokról.
-Kútvölgyi Mihály: Nyitott kapuk
Fényképek a Maros, Nyárád és Kis-Küküllő vidékének faragott kapuiról, Péterfy László szobrászmüvész utószavával.
-Révész Tamás: Róma
Az Új Tükör fotósának képei, Kardos G. György szövegével.

17

Gottfried Salzmann festményei a Vigadó Galériában április 24-ig

Első izben a Budapesti Tavaszi Fesztivál alkalmából mutatkozik be Gottfried Salzmann festőmüvész nagyszabású akvarell-kiállitással Budapesten.

Salzmann különleges területet foglal el müvészetével az akvarell világában. A természet, a víz, a föld, az ég, minden képének alkot éleme. Bár azok a vidékek jelennek meg müvein, amelyeket sok festő szeretett, mégis egészen más hangulatot idéznek, mint a már ismertek. Arculatuk egyéni, legyen bár ismerős a táj vagy város - mint New York -, mert megjelenésük itt más jelentőssséggel bir. Próbálja kutatni a felhőkarcolók világát, meglátni a bennük rejlő szépséget, beleélni magát az emberi hajlékra alkalmas környezetté váló nagyvárosok hangulatába. Természeti tájai, Normandia földje vagy az erdők, vizek lírai atmoszféráját árasztanak. Égboltjai változó hangulatúak, akár vízben tükröződnek, akár borús, viharos - tragikus - megjelenésükkel meghatározzák a mű hangját. Gottfried Salzmann a müvészetnek olyan új arculatát tárja a látogatók elé e kiállitásán, mely igen nagy érdeklődésre tarthat számot Budapesten is.

folytatjuk

Ne induljon el

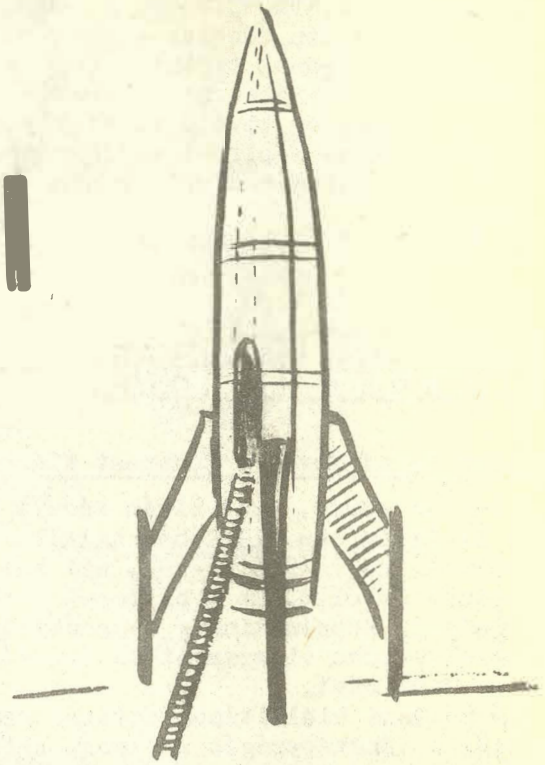

GLOBUS
BUDAPESTI KONZERVGYÁR

a BUDAPESTI KONZERVGYÁR készítményei nélkül

Gazdaság

Nemcsek Zoltán

Téma: Eladósodás és Magyarország /II.rész/

Az ezévi tizedik számban közölt cikk folytatásaként most Boros Imrét, az MNB munkatársát kérdeztük a témáról.

- A következő három évben az esedékes tartozások törlesztésére és a fizetési mérleg hiányának finanszírozásához 6 milliárd dollárra van szükség. Menynyire kényszeríti a jelenlegi szabályozás az importigény visszafogására a vállalatokat?

Nem lehet egy szabályozás öncélja az importigény visszafogása. Az importot nem adminisztratív úton célszerű korlátozni. A szabályozóváltozás inkább az export dinamikájára épít. A vállalati importigény leépítése attól függ, hogy mennyire valósul meg a normativ szabályozás. Ha a vállalat biztos abban, hogy forintjai birtokában hozzájut importhoz a versenyképes exportja érdekében, akkor nem halmozza fölöslegesen az importot, nem alakul ki importpszichózis, mint az az utóbbi öt év során már többször megtörtént. A nemzetközi szervezetekben való részvételünk is az export dinamizálására kötelez.

- Egyáltalán, meg lehet-e valósitani a stabilizációs programot a belső források tervezett felhasználására támaszkodva?

Nem arról van szó, hogy csak belső forrásokra kell támaszkodnunk, de a súlypontokat át kell helyezni a belső jövedelemképződésre és ezeknek a forrásoknak a felhasználására. Ebből kell az exportdinamikának kialakulni. Nagyobb exportvolumen mellett a nagyobb összegű adósság is elviselhetőbb, hiszen az eladósodás mértéke ekkor kisebb. Ma a csak külső forrásokra támaszkodásnak akadályai vannak, hiszen elértük az ország hitelképességének határát.

- Milyen feszültségi gócok vannak a lakossági fogyasztás, az infrastruktúra és az eladósodás viszonyrendszerében?

A lakossági fogyasztás csökkenő reáljövedelem mellett történik, viszont növekedett a jövedelemviszonyok szóródása. Nem vagyok azonban meggyőződve arról, hogy ez a kivánatos szóródás, mert nem a végzett munka függvényében alakult ki. Infrastruktúránk, különösen telekommunikációs helyzetünk feiletlensége közvetlenül káros hatást vált ki a forgóeszközgazdálkodás /pénzgazdálkodás/ területén. Itt rejlenek a legnagyobb tartalékok, több tízmilliárdról van szó. Ennek a tartaléknak a mozgósításában tehetünk többet, feltétlenül beruházásokra van szükség. Ha a lakosság reáljövedelme csökken, a belső jövedelemelosztási viszonyok megváltoznak az állam javára, remélhetőleg ennek hatására csökken az állami deficit és ennek pozitiv kihatása lesz az eladósodási pozicionkra; a belső vásárlóerő-visszafogás ugyanis végülis csökkentheti a külső, kifelé irányuló fogyasztói nyomást is.

Téma: „Államositás - 40 évvel ezelőtt"

Érdekes cikk jelent meg a fenti címmel a HVG március 26-i számában. Az alábbiakban a szerzőtől, Pető Iványtól kapott listát közöljük a legfontosabb, elérhető forrásokról.

Balogh Sándor-Jakab Sándor /szerkesztők/: A magyar népi demokrácia története 1944-62 Bp. Kossuth 1978.

Berend T. Iván: Ujjáépités és nagytőke elleni harc Magyarországon 1945-48 Bp Közgazd. K. 1962.

Cserhalmi Imre: Történelmi kulcsátvétel. Interjúk államosító igazgatókkal Bp. Kossuth 1983.

Pető Iván-Szakács Sándor: A hazai gazdaság négy évtizedének története 1945-85 I.rész 95-1o4.old KJK. 1985.

Magyar Közlöny 1948. március 26.

márc. 31.: KÖZGÁZ VIZUÁLIS BRIGÁD

március 31. - a Közgáz Vizuális Brigáddal közös rendezvény

Hétfőtől /márc.28./ látható az egyetem aulájában a Közgáz Vizuális Brigád fotokiállítása. A Brigád a Közgáz Fotóklubot és a Közgáz Amatőrfilm Stúdiót foglalja magában. Majd öt éves munka egyfajta összefoglalását láthatják az érdeklődők. A kiállítást március 31-én, csütörtökön 18.oo órakor a támpont-Stúdióval karöltve ünnepélyesen felszámoljuk, mely alkalomból diavetítés lesz, ahol Grencsó István fúvóshangszereken működik közre. Ezt követően, 18.3o-tól a Közgáz Amatőrfilm Stúdió filmjeit és video-munkáit vetítjük, melyek az elmúlt időben számos díjat nyertek budapesti és országos amatőrfilm fesztiválokon, és legutóbb a Petőfi Csarnok "Kallódó videók" című rendezvényén.

A program: I. rész: Amsterdam '87
Impulse
Vasárnap
Mákosrétes
Állami bábszínház
A kockadobás soha nem törli el a véletlent
II. rész: video-alkotások: Fény-kép
Mazsola dead
Cicavizió

Gyere a Támponthoz!

Ha olvasod újságunkat, látogatod programjainkat, s ugyanakkor kedvet érzel aktívan is közreműködni, segíteni nekünk, gyere, szóljál, csatlakozz hozzánk, munka van bőven, s reméljük, társaságunk sem okoz Neked csalódást. Megtalálsz minket a Közgazdászban, /I.em. 193./ és minden "támpont" rendezvényen.

Pártolótagság

A pártolótagság amolyan második fokozat az előző "státusz", a "munkatársi viszony" után. Pártolótagként elsősorban azokra számítunk, akik eddig is többkevesebb rendszerességgel látogatták programjainkat, olvasták lapunkat, de idejük, kedvük vagy beállítottságuk nem engedi, hogy aktívan is "beszálljanak" a munkába. Amit adunk pártolóinknak: 50%-os kedvezmény minden "támpont" által szervezett rendezvényre /támpont-Stúdió, videoklub, Színházalás/, valamint elővétel a Közönségszervezés által bonyolított színházi illetve egyéb kulturális programok jegyeire. /Ennek módja: a Közönségszervezés helyén kifüggesztett füzetbe kérjük beírni az igényt aláírással és tagsági számmal minden hónap 15-éig./ Amit kérünk: aktiv együttműködés, kommunikáció. Szeretnénk megtudni véleményeteket egy-egy "támpont" számról, Stúdió programról, ötleteiteket az újság tartalmára, Stúdió rendezvények témájára. Rátok építenénk a remélhetőleg jövőre már valóban beindítható kulturális témájú köröket. /"Művészeti ágak felfedezése"/ Hisz ezt is könnyebb együtt, közösen kialakítani. Folyamatos információáramlást is biztosítunk Nektek. A folyamatos párbeszédet röpke folyosói találkozások, de inkább rövid üzenetek, vélemények formájában képzeljük el. Ugyanakkor szeretnénk, hogy egy-egy Stúdió után mintegy félórára összejöjjünk - akár az előadókkal, közreműködőkkel együtt is - megvitatni, értékelni az estet illetve továbbgondolni az addig hallottakat.

A pártolótagsági igazolványokat szünet után, azaz április 11-től igényelhetitek.

Felelős kiadó: Szuhay Miklós
Felelős szerkesztő: Both Vilmos
Szerkesztő: Nemcsek Zoltán
Címlap: Kiss Zoltán
Grafika: Wavrik Gábor
Készült az MKKE házi sokszorosítójában, 1000 példányban
Nyomdavezető: Jász József